

AKADEMİK ŞOVALYE: Prof.Dr.MEKİN TANKER

Geçmişten günümüze eczacılık mesleğinin gelişiminde etkili olmuş meslektaşlarımız dizisine devam ediyoruz. Dergimizin bu sayısında da mesleğimize yön vermiş, zorlu tarihi koşullarda meslektaşlarının çıkarlarını korumak için elinden geleni yapmış, ek olarak eczacılık bilimine katkıda bulunmuş Prof.Dr.Mekin TANKER hocamıza yer verdik.

24 Şubat 1984 tarihinde Türk Eczacıları Birliği 21.Olağan Büyük Kongresi'nde Genel Başkanlığa seçilen Prof.Dr.Mekin Tanker, 8 yıl boyunca başkanlık görevini sürdürmüştür. Başkanlığı zamanında Merkez Heyeti kararlarıyla, 17 Yıl boyunca eczacılarımıza hizmet veren Farabi Sokak'taki TEB Binası alınmıştır. Çeşitli hizmetlerinin sonunda 27.Olağan Büyük Kongre'de görevinden ayrılarak emekliliğini geçirdiği İzmir İlimize yerleşmiştir. TEB Haberler olarak İzmir ve Ankara arasında, telefon ve fax görüşmeleriyle Hocamız Mekin Tanker'e ulaştık, böylece okuyacağınız röportajı gerçekleştirdik. Aramızda uzak mesafe olmasına ve zorluklara rağmen, sağladığı desteklerinden dolayı kendisine teşekkür ediyoruz.

ECZACILIK MESLEĞİNİ NEDEN TERCİH ETTİNİZ?

1949 yılında Eczacılık öğretimine başladım. O tarihlerde eczanelerde ilaç üretimi ön planda yer alıyordu. Toplum sağlığı açısından eczanelerin gördüğü bu işlev ve eczacının bizzat ilacı kendisinin yaparak bu duruma katkıda bulunması bana cazip geliyordu. Eczacılığı bu nedenle seçmeme rağmen, sonradan eczane açmadım. Çünkü üniversiteye intisap ettim. Ancak toplum sağlığı için bir şeyler üretebilme isteğim hep canlı kalmıştır. Çünkü üniversite de bulunduğum yıllarda her fırsatta üretim ile ilgili projeler geliştirdim. Geliştirdiğim projeleri her fırsatta uygulamaya çalıştım. Kısa birkaç örnek verebilirim.

Şarap taşından, Potasyum bitartarat elde edilişi, Yomezan hammaddesinin elde edilmesi, Demir dekstran kompleksi, Trihidroksi etil rutozit, Dihidroksi alüminyum sodyum karbonat sentezi, Antibiyotik üretiminde gerekli bitkisel protein elde edilişi hem projelerini yaptığım, hem de uygulamaya imkan bulduğum çalışmalarım arasındadır. Bu çalışmalarım aynı zamanda ithal ikamesi kapsamında yer almış uygulamalardır.

ECZACILIK MESLEĞİNE NE ZAMAN VE NASIL BAŞLADINIZ?

Okuldan mezun olduktan sonra bir eczacının eczanesinde yasalara uygun Mesul Müdür olarak Eskişehir İlimizde çalışmaya başladım. Mesul Müdürlük görevim beş ay sürdü. Sonra aldığım davet üzerine o zamanki adıyla Farmakognozi Enstitüsü'nde asistan oldum. Böylece akademik çalışmalarım başlamış oldu.

Belki bugünün eczacılarına şaşırtıcı gelebilir ama o yıllarda 964 sayılı 1927 yılında yayınlanmış olan "Eczacılar ve Eczaneler Hakkındaki Kanun" yürürlükte bulunmaktaydı. Bu kanun 1927 yılında yayınlanırken o yılların şartları düşünülerek hazırlanmıştı. Ancak 1953 yılına göre değişmesi gereken bir kanun olarak tartışılıyordu.

Tartışma konusu Eczane açma sınırlamasının kaldırılması amacını güdüyordu. O yıllarda Eczane açmanın önemli tahditleri bulunmaktaydı. Bu tahditler nedeniyle her eczacı istediği yerde eczane açamıyordu. Tam da bu uygulamaların kalktığı yıllarda, akademik çalışma yapmak için Farmakognozi Enstitüsünde çalışmaya başlamıştım.

ECZACILIK MESLEĞİNE BAŞLADIĞINIZ YILLARDA ÜLKEMİZİN SAĞLIK HİZMETLERİ NE DURUMDAYDI?

Benim mesleğe başladığım yıllarda ülkemiz genç bir Cumhuriyetti. 30 yaşına basmış İkinci Cihan Harbinden, savaşa girmeden, ama ekonomik olarak çok etkilenerek çıkmıştı. Buna rağmen o yılların yaygın hastalıklarından olan sıtma ile yürütülen mücadele

başarı ile sonuçlanmıştı. Verem savaşında çok önemli başarılar sağlanmıştı. Hem koruyucu toplum sağlığı açısından ilkokuldan başlayan eğitimlerle top yekün bir çalışma programının sonucu bu başarılar gelmiştir.

O yıllarda enfeksiyon hastalıkları, salgın hastalıklar çok sık rastlanan özelliklere sahipti. Antibiyotik kullanımı pek yoktu. Ancak sınırlı sayıda hastanemiz olmakla birlikte, hastane hizmetleri ücretsizdi. Devlet yetebildiği her yerde ücretsiz tedavi sağlamayı temel görevi yapmıştı.

MESLEĞİNİZİN İLK YILLARINDA ECZACILIK HİZMETLERİ HAKKINDA NE SÖYLEYEBİLİRSİNİZ?

O yıllarda henüz meslek yaşamız yürürlükte değildi. Biraz önce söz etmişim. 964 sayılı 1927 yılında yürürlüğe girmiş Eczane ve Eczacılar hakkında bir yasa bulunuyordu.

Eczane sayısı bütün Türkiye'de 650 civarında idi. Yasa her yerde eczane açılmasını sınırlıyordu. 10 000 kişiye karşılık bir eczane açılabilirdi. Eczanelerde müstehzar sayısı az, majistral ve ofisinal ilaç hazırlamak ön plandaydı. Majistral ilaç yapımında kullanılan basit pilül tahtaları, Kaşe hazırlamada kullanılan Cacheteur'lar, tabi ki havanlar ve cam şişe ve laboratuvar aletleri bulunmaktaydı. Ayrıca İstanbul da bazı küçük fabrikaların ürettiği aspirin, alkoloit ihtiva eden eliksirler, banotu ve belladon ekstratlarından hazırlan-

Meslek Örgütleri inisiyatifi her zaman ellerinde bulundurmak ve gündemi belirlemek zorundadır. Olayları takiple yetinilir ise yüz güldüren bir sonuca varılamaz.

Eczanelerimizin önce çağdaş eczane görüntüsüne ve hizmet olanaklarına erişmesi zorunludur. Ülkemizin karakterinden yararlanarak yeni ve örnek atılımların gerçekleştirilmesini beklerim.

miş ilaçlara da rastlanmaktaydı. 50'li yılların ortalarından itibaren ithal ikameci sanayi yardımıyla hammadde üretimi ve ilaç üretimi yavaş yavaş kendini göstermeye başlamıştır.

Yanılmıyorsam 1965 yılından itibaren Türkiye İlaç Sanayi Hammadde üretimine geçmiş ve Deva ve Mustafa Nevzat, fermantasyon yoluyla antibiyotik üretme çalışmalarına başlamışlardır. Bu çalışmaların getirdiği maliyetler dikkate alınınca, yerli firmalarımız ANSA adlı kuruluşu oluşturarak antibiyotik üretimine geçmişlerdir.

Aslında Eczacılık ve ilacın Türkiye'deki macerası ülkemizin kalkınmasını ve gelişmelerini bize anlatan önemli bir göstergedir. Bu günün eczacısı başlangıçta ki eczacılığın zorluklarından oldukça uzaktır. Ancak bugüne mahsus sorunlarla uğraşmaktadırlar.

ECZACILARIN MESLEKİ ÖRGÜTLENMESİNE NASIL BAKIYORSUNUZ?

Önceleri eczacılarımız, dernekler düzeyinde örgütlenmişlerdi. Eczacılarımız baştan beri örgütlü bir yapıya sahiptiler. 1926 yılında "Türkiye Eczacıları Cemiyeti" adı altında bir dernekleşme çalışması gerçekleştirmişlerdir. Ecz.Ethem Pertev de ilk Genel Başkanı olmuştur. Bunun dışında bazı eczacı dernekleri de kurulup faaliyet göstermiştir. Ancak 02.02.1956 tarihinde 9223 sayılı kanun ile Türk Eczacıları Birliği ve buna bağlı olarak Eczacı Odaları'nın kurulması kabul edilmiştir. Bu yasa ile TEB yeni bir kimlik kazandı. Böylece Meslek örgütümüz kamu kurumu niteliğinde bir kuruluşa dönüştü. Başlangıç yıllarında TEB yönetimleri, yani Merkez Heyeti ve Denetleme Kurulu hemen tamamen ilaç fabrikalarının temsilcilerinden oluşurdu. Bunun nedeni, yaşamızda bugün uygulanmayan önemli bir maddesinin bulunmasıydı. TEB Merkez Heyeti ruhsat alımında ve ilaç fiyatlarının oluşmasında etkin rol oynuyordu. Bu nedenle TEB'den ayrı olarak, Eczane Sahipleri Derneği faaliyetini sürdürmeğe uzunca bir süre daha devam etti.

Serbest Eczacıların tümünün Kamu kuruluşu olan TEB çatısı altında faaliyetini sürdürmesi Eczacılık mesleğine çok şey kazandırmıştır. Eczacıların kendi meslek örgütlerine ve Eczacılığın geleceğine sahip çıkmaları, mesleki dayanışma sayesinde mümkün görülmektedir.

ECZA KOOPERATİFLERİNİN BUGÜNKÜ DURUMUNU NASIL DEĞERLENDİRİYORSUNUZ?

Ecza Koop'lar ruhuna uygun amaçlarla kuruldu, ama başlangıçtaki söylemlerini çağdaşlaştırarak sürdüremediler. Eczacılık Mesleğinin dayanışmasının en güzel ve başarılı örnekleri olan Eczacı Kooperatifleri giderek yalınkat ecza deposu görünümüne büründüler.

Başlangıçta Ecza Koop'lar bölgesel olanaklar, çeşitli zorluklar ve imkansızlıklar içinde güncel şartların da zorlamasıyla bir araya geldiler. Çeşitli tartışmalar ve çalışmalar yaptıktan sonra Eczacı Kooperatifleri birleşerek Eczacı Kooperatifleri Birliği'ni kurdular ve doğru olanı yaptılar.

Ama ne yazık ki başlangıçtaki doğru adımların arkasını getiremeyerek önemli sonuçlara yol açtılar. Kanımca başlangıçtaki çalışmalar doğrudur ve bugün de uygulanması gereken davranıştır.

Prof.Dr.Mekin Tanker Şu Görevlerde Eczacılık Mesleğine Hizmet Etmıştır

Ankara Üniversitesi Eczacılık Fakültesi	Farmakognozi A.B.D.Başkanı (30 yıl) Meslek Bilimleri Bölüm Başkanı (3 yıl) Dekan (6 yıl)
Ankara Üniversitesi	Sağlık Bilimleri Enstitüsü Müdürü (3 yıl) Senato Üyelikleri (Toplam 15 yıl)
Sağlık Bakanlığı	Yüksek Sağlık Şurası Üyeliği (2 yıl) Türk Kodekslerini Hazırlama Komitesi G. Sekreteri (2 yıl) İlaç Fiyatı Tekvün Sisteminin Düzenlenmesi İçin Kurulan Özel Komisyon Başkanı (18 ay)
DPT(Devlet Planlama Başkanlığı)	Beş Yıllık Planlarda Beşeri İlaçlar Komisyon Başk.
Türk Eczacıları Birliği	İstanbul Eczacı Odası Yön.Kur.Üyesi (1 yıl) TEB Genel Başkanı (8 yıl)

SON OLARAK DENEYİMLERİNİZDEN YOLA ÇIKARAK HEM MESLEK ÖRGÜTÜNÜZE, HEM ECZACILARIMIZA SÖYLEMEK İSTEDİKLERİNİZ NELERDİR ?

Meslek Örgütleri insiyatifi her zaman ellerinde bulundurmak ve gündemi belirlemek zorundadır. Olayları takiple yetinilir ise yüz güldüren bir sonuca varılamaz.

Eczanelerimizin önce çağdaş eczane görüntüsüne ve hizmet olanaklarına erişmesi zorunludur. Ülkemizin karakterinden yararlanarak yeni ve örnek atımların gerçekleştirilmesini beklerim.

GENEL BAŞKANLIĞINIZ SIRASINDA YAŞADIĞINIZ MESLEKİ SORUNLARI NELERDİR ?

O tarihlerde en büyük beklenti sık sık ve yüksek oranda artan ilaç fiyatlarının eczanelerde mevcut ilaçlara da yansıtılabilmesi, yani sürşarj hakkıydı. Eczacılar bir taraftan iflas bir taraftan da adli ve cezai kovuşturma tehdidi altında bulunuyordu.İkinci önemli sorun ise kurumlara yapılan ve %30'ları geçen yüksek iskontoların önlenmesiydi (%5 iskontolu tek tip sözleşme o zamanda kotarıldı). Ayrıca İlaçların KDV'den muaf tutulması içinde ciddi girişimlerimiz oldu.

Özellikle sürşarj konusunda eski uygulama 1984 yılının Ekim ayında son bularak, eczane, ecza depoları, firmalarca sürşarj yapılmasına izin verilmiştir. Ek olarak sürşarj etiketlerinin TEB tarafından sağlanması gerçekleştirilmiştir.

Ayrıca TEB'e bağlı Bölge Eczacı Odalarına bina, faks, fotokopi makineleri gönderildi. Eczaneler ilk defa bilgisayar ile tanışmış oldu. Yardımlaşma Sandığı kurularak faaliyete geçti. Üretimi yaygınlaştırma programı alt yapısını hazırlamak üzere Türk Eczacıları Birliği ilaç formülleri hazırlanarak yayınlandı. EGAŞ kuruldu. Türk Eczacıları Vakfı tesis edildi. 50.Yılı FİP kongresi Türk Eczacıları Birliği tarafından İstanbul da organize edildi. Uzun uğraşlarımız sonunda Kuzey Kıbrıs Türk Eczacıları Birliği'nin Uluslararası bir kuruluş olan FIP'e kabulü sağlandı. Bütün Türkiye'yi ve bütün sağlık mesleklerini kapsayan Sağlık Kurultayı Toplandı, Sağlık Meslek Birlikleri Platformu oluşturuldu. Buna benzer irili ufaklı çalışmalarımız oldu.

Benim amaçlarımdan biri ve en çok önem verdiğim, ilaç üretiminde eczacının katılımını artırmaktır. Bu günkü sistemde ilaçlar piyasa gelirleri ön plana alınarak ve ortalama kişilere göre düzenlenmiş doz ve ambalaj şekillerinde hazırlanır. Aslında hasta ihtiyaçları ön plana alınarak her kişiye uygun doz ve ambalajda hazırlanmalıdır. Bu nedenle eczaneler ilaç üretiminde etkin bir rol oynamalıdır. Böylece ilaç israfı önlenecek, fiyatlar ucuzlayacak ve eczacının ilaç gelirlerinden alacağı pay bugünkü oranların üstüne yükselecek, meslek hakkının gerektirdiği seviyeye ulaşacaktır.

Başlangıçta Ecza Koop'lar bölgesel olanaklar, çeşitli zorluklar ve imkansızlıklar içinde güncel şartların da zorlamasıyla bir araya geldiler. Çeşitli tartışmalar ve çalışmalar yaptıktan sonra Eczacı Kooperatifleri birleşerek Eczacı Kooperatifleri Birliğini kurdular ve doğru olanı yaptılar.

Ama ne yazık ki başlangıçtaki doğru adımların arkasını getiremeyerek önemli sonuçlara yol açtılar. Kanımca başlangıçtaki çalışmalar doğrudur ve bugün de uygulanması gereken davranıştır.